

ЗАКОН

О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ О УЧЕШЋУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ПРОГРАМУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ГРАЂАНИ, ЈЕДНАКОСТ, ПРАВА И ВРЕДНОСТИ

Члан 1.

Потврђује се Споразум између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Грађани, једнакост, права и вредности, сачињен у Бриселу, дана 15. новембра 2023. године и у Београду, дана 24. новембра 2023. године, у оригиналу на српском и енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Грађани, једнакост, права и вредности, у оригиналу на српском и енглеском језику гласи:

**СПОРАЗУМ
између Републике Србије и Европске уније**

**о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Грађани, једнакост,
права и вредности**

Европска комисија (у даљем тексту „Комисија“), у име Европске уније,

с једне стране,

и

Влада Републике Србије (у даљем тексту „Србија“), у име Републике Србије,

с друге стране,

у даљем тексту „Стране“

С ОБЗИРОМ НА ТО ДА је Оквирним споразумом између Европске заједнице и Србије и Црне Горе о општим принципима за учешће Србије и Црне Горе у програмима Заједнице¹ предвиђено да се посебни услови за учешће Србије у сваком појединачном програму, посебно финансијски допринос који се плаћа, споразумно утврђују у облику Меморандума о разумевању² између Комисије и надлежних органа Србије;

С ОБЗИРОМ НА ТО ДА је програм Грађани, једнакост, права и вредности (у даљем тексту „Програм“) успостављен Уредбом (ЕУ) 2021/692 Европског парламента и Савета од 28. априла 2021. године којом се успоставља програма Грађани, једнакост, права и вредности и ставља ван снаге Уредба (ЕУ) бр. 1381/2013 Европског парламента и Савета и Уредба Савета (ЕУ) бр. 390/2014 (у даљем тексту „Уредба (ЕУ) 2021/692“)³;

С ОБЗИРОМ НА ТО ДА посебни услови придруживања треба да буду утврђени међународним споразумом између Европске уније и придружене земље;

ДЕЛЕЋИ општи циљ Програма, а то је заштита и промовисање права и вредности како су утврђене уговорима ЕУ, Повељом о основним правима ЕУ и применљивим међународним конвенцијама о људским правима, посебно кроз подршку организација цивилног друштва и других заинтересованих страна активних на локалном, регионалном, националном и транснационалном нивоу, као и подстицањем грађанског и демократског учешћа ради очувања и даљег развоја отворених, демократских, равноправних и инклузивних друштава заснованих на правима и владавини права.

УВИЂАЈУЋИ општа начела утврђена Уредбом (ЕУ) 2021/692;

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР да као кључни партнери, од придружених земаља треба тражити да се придржавају циљева Програма и да, према Уредби (ЕУ) 2021/692, треће земље треба да имају за циљ да у потпуности учествују у

¹ Службени лист *L* 192, 22.7.2005, стр. 29

² „Овај споразум представља и има иста правна дејства као Меморандум о разумевању наведен у Оквирном споразуму о условима за учешће у програмима Заједнице.“

³ СЛ *L* 156, 05.05.2021, стр. 1.

Програму; ипак, како је наведено у члану 14. став 2. тачка а) подтачка ii) те Уредбе, трећа земља придружена Програму је прихватљива, осим у погледу посебног циља из члана 2. став 2. тачка а), (тематско подручје Вредности Уније);

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР да су заједнички циљеви, вредности и јаке везе Страна у области демократског ангажовања и учешћа грађана у прошлости кроз учешће у програму Европа за грађане и грађанке и програму Права, једнакост и грађани;

УВИЂАЈУЋИ заједничку жељу Страна да даље развијају, јачају, стимулишу и проширују своје односе и сарадњу у области једнакости, права и родне равноправности, учешћа грађана у демократским процесима, права, превенције и борбе против родно заснованог насиља као и свих облика насиља над децом, младима и другим угроженим групама;

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О СЛЕДЕЋЕМ:

Члан 1.

Обим придруживања

1. Србија ће учествовати као придружена земља и доприносити свим тематским подручјима Програма из члана 2. Уредбе (ЕУ) 2021/692 Европског парламента и Савета, осим у погледу посебног тематског подручја о вредностима Уније наведеног у члану 2. став 2. тачка а) те Уредбе, у њеној најновијој верзији.

Члан 2.

Услови учешћа у Програму

1. Србија ће учествовати у Програму у складу са условима утврђеним Оквирним споразумом који покрива учешће Србије у било ком програму Европске уније и под условима наведеним у овом Споразуму, у правном акту из члана 1. овог споразума, као и у свим другим правилима која се односе на спровођење Програма, у њиховим најновијим верзијама.

2. Правна лица основана у Србији могу да учествују у активностима Програма под једнаким условима који важе за правна лица основана у Европској унији, осим ако није другачије предвиђено условима из става 1. овог члана, укључујући поштовање рестриктивних мера ЕУ⁴.

3. Представници Србије ће имати право да учествују као посматрачи у одбору из члана 22. Уредбе (ЕУ) 2021/692, без права гласа и за тачке које се тичу Србије. Одбор ће се састајати без представника Србије у време гласања. Србија ће бити обавештена о резултату.

⁴ Рестриктивне мере ЕУ усвојене у складу са чланом 29. Уговора о Европској унији односно чланом 215. Уговора о функционисању Европске уније.

4. Путни трошкови и дневнице представника и стручњака Србије настали током њиховог учешћа као посматрача рада одбора на који се упућује у члану 22. Уредбе (ЕУ) 2021/692, или на другим састанцима у вези са спровођењем Програма, биће надокнађени од стране Европске уније по истом основу и у складу са процедурама које су на снази за представнике држава чланица Европске уније.

5. Стране ће учинити све да, у оквиру постојећих одредби, олакшају слободно кретање и боравак учесника у активностима обухваћеним овим споразумом и да олакшају прекогранично кретање робе и услуга намењених за употребу у таквим активностима.

6. Србија ће по потреби предузимати све потребне мере како би обезбедила да се роба и услуге које су купљене или увезене у Србију и које се делимично или у потпуности финансирају у складу са споразумима о додељивању бесповратних средстава и/или уговорима закљученим за реализацију активности у складу са овим споразумом, буду ослобођени царине, увозних дажбина и других фискалних намета, укључујући ПДВ, који важе у Србији.

7. Енглески ће се користити у процедурама везаним за захтеве, уговоре и извештаје, као и за друге административне аспекте Програма.

Члан 3.

Финансијски допринос

1. Учешће Србије или правних лица из Србије у Програму подлеже обавези Србије да плаћа финансијски допринос Програму и повезане трошкове управљања, извршења и рада у оквиру општег буџета Европске уније (у даљем тексту „буџет Уније“).

2. Финансијски допринос биће у виду:
а) оперативног доприноса и
б) накнаде за учешће.

3. Плаћање финансијског доприноса вршиће се у целости на годишњој основи, у складу са позивом за уплату средстава и доспеваће на наплату најкасније 45 дана од датума позива.

4. Оперативни допринос покрива оперативне трошкове и трошкове подршке Програму и представља додатни износ како у преузетим обавезама тако и у одобреним средствима за плаћање у односу на износе унете у буџет Уније који је коначно усвојен за Програм.

5. Оперативни допринос заснива се на кључу за рачунање доприноса који је дефинисан као однос бруто домаћег производа (БДП) Србије по тржишним ценама према БДП Уније по тржишним ценама. БДП по тржишним ценама који ће се примењивати утврђују наменске службе Комисије на основу најновијих статистичких података доступних за обрачун буџета у години која претходи години у којој се врши годишња уплата. Прилагођавања овог кључа за рачунање доприноса утврђена су у Анексу I.

6. Оперативни допринос обрачунава се применом кључа за рачунање доприноса са прилагођавањима, на преузете обавезе унете у буџет Уније који је коначно усвојен за одговарајућу годину за финансирање Програма.

7. Накнада за учешће износи 4% годишњег оперативног доприноса који се обрачунава у складу са ст. 5. и 6. овог члана и плаћа фазно на начин утврђен у Анексу I. Накнада за учешће не подлеже ретроспективним прилагођавањима или корекцијама.

Унија ће пружити Србији информације у вези са њеним финансијским учешћем које су укључене у информације о буџету, рачуноводству, резултатима и евалуацији и које се достављају органима Европске уније за буџет и извршење буџета у вези са Програмом. Предметне информације достављају се узимајући у обзир правила поверљивости и заштите података Европске уније и Србије и не доводе у питање информације које Србија има право да добије према Анексу II.

8. Сви доприноси Србије или плаћања из Европске уније, као и износи који се исплаћују или примају, обрачунаваће се у еврима.

Члан 4.

Праћење, оцењивање и извештавање

1. Не доводећи у питање одговорности Комисије, Европске канцеларије за борбу против превара (*OLAF*) и Европског ревизорског суда у вези са праћењем и оцењивањем Програма, учешће Србије у Програму биће праћено у континуитету на нивоу партнерства које укључује Комисију и Србију.

2. Правила која се односе на добро финансијско управљање, укључујући финансијску контролу, повраћај и друге мере против превара у вези са финансирањем Европске уније у складу са овим споразумом утврђена су у Анексу II.

Члан 5.

Завршне одредбе

1. Овај споразум ступа на снагу на дан када Стране једна другу обавесте о завршетку унутрашњих процедура које су неопходне за његово ступање на снагу.

2. Овај споразум се примењује од 1. јануара 2023. године. Он остаје на снази онолико дуго колико је потребно за завршетак свих пројеката, акција или активности које се финансирају из Програма, свих акција неопходних за заштиту финансијских интереса Европске уније и свих финансијских обавеза које проистичу из примене овог споразума између Страна.

3. Европска унија и Србија могу да примењују овај споразум привремено у складу са својим унутрашњим процедурама и законодавством. Привремена примена почиње на дан када Стране једна другу обавесте о завршетку унутрашњих процедура неопходних за ту сврху.

4. Уколико Србија обавести Комисију која поступа у име Европске уније о немогућности завршетка унутрашњих процедура неопходних за ступање овог

споразума на снагу, овај споразум престаје да се примењује на дан када Комисија прими ово обавештење, што ће за потребе овог споразума представљати датум престанка примене.

5. Примена овог споразума може да се обустави на иницијативу Европске уније у случају неплаћања финансијског доприноса који Србија дугује, као што је описано у ставу 3. тачка II Анекса I.

Европска унија ће обавестити Србију о обустави примене овог споразума званичним писмом обавештења које ће ступити на снагу по истеку 30 дана након што Србија прими ово обавештење.

У случају обуставе примене овог споразума, правна лица основана у Србији неће имати право да учествују у процедурама доделе које још нису окончане у тренутку када обустава ступи на снагу. Процедура доделе сматраће се завршеном када су као резултат те процедуре преузете правне обавезе.

Обустава не утиче на правне обавезе преузете према правним лицима основаним у Републици Србији пре ступања обуставе на снагу. Овај споразум ће наставити да се примењује на такве правне обавезе.

Европска унија ће одмах обавестити Србију након што прими [целокупан] износ финансијског или оперативног доприноса. Обустава ће се укинути одмах по пријему овог обавештења.

Од датума укидања обуставе, правна лица у Србији поново стичу право на процедуре доделе покренуте након овог датума и процедуре доделе покренуте пре овог датума за које рокови за подношење пријаве нису истекли.

6. Свака Страна може у било ком тренутку да раскине овај споразум слањем писаног обавештења о намери раскида Споразума.

Раскид ступа на снагу три календарска месеца од датума на који обавештење о раскиду стигне на адресу примаоца. Датум када раскид ступи на снагу представљаће датум раскида за потребе овог споразума.

7. У случају престанка привремене примене овог споразума у складу са ставом 4. или његовог раскида у складу са ставом 6., Стране су сагласне да:

(а) наставе са реализацијом пројеката или акција [активности][или њихових делова] за које су преузеле правне обавезе за време привремене примене и/или након ступања на снагу овог споразума, и пре престанка примене или раскида овог споразума, све до њиховог завршетка у складу са условима утврђеним овим споразумом;

(б) се годишњи финансијски допринос за Н годину у којој престаје привремена примена овог споразума или у којој је Споразум раскинут исплаћује у потпуности у складу са чланом 3.

Стране ће све друге последице раскида или престанка привремене примене овог споразума решити уз обострану сагласност.

8. Овај споразум може бити измењен и допуњен једино у писаном облику уз обострану сагласност Страна. Измене и допуне овог споразума ступају на

снагу у складу са истом процедуром која важи за ступање на снагу овог споразума.

9. Анекси овог споразума чине саставни део овог споразума.

Овај споразум је израђен у два примерка на енглеском и српском језику, при чему је сваки од текстова подједнако веродостојан.

У Бриселу дана 15.11.23 године

За Комисију, у име Европске уније, Didier Reynders

Београд 24.11.2023

За Владу Републике Србије, Томислав Жигманов

АНЕКС I: Правила према којима се руководи финансијски допринос Србије програму Грађани, једнакост, права и вредности (2021-2027.)

АНЕКС II: Добро финансијско управљање

Анекс I**Правила према којима се руководи финансијски допринос Србије програму Грађани, једнакост, права и вредности (2021-2027.)****I. Израчунавање финансијског доприноса Србије**

1. Финансијски допринос Србије Програму утврђује се на годишњој основи сразмерно и додатно на износ који ће бити доступан сваке године у буџету Уније за средства за обавезе потребна за управљање, извршење и рад Програма.
2. Накнада за учешће наведена у члану 3. став 7. овог споразума постепено се уводи на следећи начин:
 - 2023: 1,5%;
 - 2024: 2%;
 - 2025: 2,5%;
 - 2026: 3%;
 - 2027: 4%.
3. У складу са чланом 3. став 5. овог споразума, оперативни допринос који Србија плаћа за учешће у Програму биће израчунат за одговарајуће финансијске године применом прилагођавања кључа за рачунање доприноса.

Прилагођавање кључа за рачунање доприноса је:

Прилагођен кључ за рачунање доприноса

$$= \text{Кључ за рачунање доприноса} \times \text{Коефицијент}$$

Коефицијент који се користи за наведени прорачун ради прилагођавања кључа за рачунање доприноса износи 0,25.

II. Уплата финансијског доприноса Србије

1. Комисија обавештава Србију, што је раније могуће, а најкасније приликом издавања првог позива за уплату средстава за дату финансијску годину, о следећим информацијама:
 - а. износа средстава за обавезе у буџету Уније који је коначно усвојен за дату годину за финансијске линије које покривају учешће Србије у Програму;
 - б. износу накнаде за учешће наведене у члану 3. став 7. овог споразума.

На основу Нацрта буџета, Комисија доставља процену информација за наредну годину под тачкама а) и б) што је раније могуће, а најкасније до 1. септембра финансијске године.

2. Комисија издаје, најкасније у априлу сваке финансијске године, позив за уплату средстава за Србију који одговара њеном доприносу у складу са овим споразумом.

Сваки позив(и) за уплату средстава предвиђа уплату Србије најкасније 30 дана након издавања позива за уплату средстава.

Током прве године спровођења овог споразума, Комисија издаје позив за уплату средстава у року од 60 дана од потписивања овог споразума.

3. Србија плаћа свој финансијски допринос према овом споразуму у складу са тачком II овог Анекса. Уколико до датума доспећа Србија не изврши плаћање, Комисија шаље формално писмо подсећања.

Свако кашњење у плаћању финансијског доприноса доводи до плаћања затезне камате од стране Србије на неплаћени износ од датума доспећа.

Каматна стопа за доспели износ неплаћен на датум доспећа представља стопу коју примењује Европска централна банка на основну делатност рефинансирања, у складу са објавом у серији *С Службеног листа Европске уније* који је на снази првог календарског дана у месецу у који пада датум доспећа, увећан за три и по процентна поена.

У случају да је кашњење плаћања доприноса толико да може у значајној мери да угрози спровођење и управљање Програмом, Комисија може да обустави учешће Србије у Програму након неплаћања 20 радних дана након формалног писма подсећања, не доводећи у питање обавезе Европске уније у складу са споразумима о додели бесповратних средстава, односно уговорима који су већ закључени у погледу спровођења посредних активности за које је Србија одабрана.

Анекс II

Добро финансијско управљање

Одељак 1. Заштита финансијских интереса и повраћај

Члан 1.

Контроле и ревизије

1. Европска унија има право да спроводи, у складу са важећим актима једне или више институција или органа Европске уније и у складу са релевантним споразумима, односно уговорима, техничке, научне, финансијске и друге врсте контрола и ревизија у просторијама сваког физичког лица са пребивалиштем у Србији или сваког правног лица основаног у Србији које прима средства Европске уније, као и трећих страна укључених у спровођење фондова Европске уније са пребивалиштем или основаним у Србији. Дату контролу и ревизију могу да спроводе агенти институција и органа Европске уније, нарочито Европске комисије и Европског ревизорског суда, или друга лица која за то задужи Европска комисија.

2. Представници институција и органа Европске уније, нарочито Европске комисије и Европског ревизорског суда, или друга лица која за то задужи Европска комисија, имају одговарајући приступ локацијама, радовима и документима (и у електронској и у штампаној верзији) и свим информацијама неопходним да би спровели дате ревизије, укључујући право на добијање физичког/електронског примерка, или извода из све документације, или садржаја свих медија за складиштење података у поседу физичког или правног лица који је предмет ревизије, или треће стране која је предмет ревизије.

3. Србија не спречава нити поставља било какве препреке на право уласка у Србију и приступ просторијама заступник и других лица из става 2. по основу вршења њихових дужности наведених овим чланом.

4. Контроле и ревизије могу се такође спровести и након обуставе примене овог споразума у складу са чланом 5. став 5. обуставе привремене примене или његовог раскида, под условима утврђеним важећим актима једне или више институција или органа Европске уније и како је предвиђено у релевантним споразумима, односно уговорима у вези са свим законским обавезама према којима се спроводи буџет Европске уније које је Европска унија закључила пре датума обуставе примене овог споразума у складу са чланом 5. став 5. обуставе привремене примене или раскида овог споразума.

Члан 2.

Сузбијање неправилности, превара и других кривичних дела која утичу на финансијске интересе Европске уније

1. Европска комисија и Европска канцеларија за борбу против превара (*OLAF*) овлашћени су да спроводе управне истраге, укључујући провере и инспекције на лицу места, на територији Србије. Ове истраге спроводе се у складу са условима утврђеним важећим актима једне или више институција Европске уније.

2. Надлежни органи Србије обавештавају Европску комисију или *OLAF* у разумном року о свим чињеницама или сумњама до којих су дошли у вези са неправилностима, преваром, или другим противзаконитим активностима које утичу на финансијске интересе Европске уније.
3. Провере и инспекције на лицу места могу се вршити у просторијама сваког физичког лица са пребивалиштем у Србији или сваког правног лица основаног у Србији које прима средства Европске уније, као и трећих страна укључених у спровођење фондова Европске уније са пребивалиштем или основаним у Србији.
4. Провере и инспекције на лицу места припрема и спроводи Европску комисију или *OLAF* у блиској сарадњи са надлежним органом Србије који именује Влада Србије. Именовани надлежни орган унапред се обавештава у разумном року о предмету, сврси и правном основу провера и инспекција, како би могао да пружи помоћ. Са тим циљем, службеници надлежних органа Србије могу да учествују у проверама и инспекцијама на лицу места.
5. На захтев надлежних органа из Србије, провере и инспекције на лицу места могу се спроводити заједнички са Европском комисијом или *OLAF*-ом.
6. Агенти Комисије и запослени у *OLAF*-у имају приступ свим информацијама и документацији, укључујући рачунарске податке, о датим активностима, неопходним за одговарајуће спровођење провера и инспекције на лицу места. Конкретно, могу да умножавају релевантна документа.
7. Уколико се лице, субјект или трећа страна опиру провери или инспекцији на лицу места, надлежни органи из Србије, поступајући у складу са националним правилима и прописима, помажу Европској комисији или *OLAF*-у како би им омогућили да испуне своју дужност спровођењем провере или инспекције на лицу места. Ова помоћ укључује предузимање одговарајућих мера предострожности у складу са националним законима, нарочито ради очувања доказа.
8. Европска комисија или *OLAF* обавештавају надлежне органе из Србије о резултатима таквих провера и инспекција. Конкретно, Европска комисија или *OLAF* без одлагања извештавају надлежне органе у Србији о свим чињеницама или сумњама у вези са неправилностима за које су сазнали током провере или инспекције на лицу места.
9. Не доводећи у питање примену кривичног права Србије, Европска комисија може изрећи административне мере и казне правним субјектима или физичким лицима у Србији која учествују у спровођењу програма или активности у складу са законодавством Европске уније.
10. За потребе одговарајуће примене овог члана, Европска комисија или *OLAF* и надлежни органи из Србије редовно размењују информације, а на захтев једне од страна потписница овог споразума међусобно се консултују.
11. Како би се поспешила делотворна сарадња и размена информација са *OLAF*-ом, Србија именује контакт тачку.

12. Размена информација између Европске комисије или *OLAF*-а и надлежних органа из Србије врши се уз одговарајућу пажњу посвећену условима поверљивости. Лични подаци укључени у размену информација штите се у складу са важећим прописима.

13. Надлежни органи Србије сарађују са Европским јавним тужилаштвом како би му омогућили да испуни своје дужности истраге, гоњења и извођења пред суд учиниоца и саучесника у извршењу кривичних дела која утичу на финансијске интересе Европске уније у складу са важећим законодавством.

Члан 3.

Повраћај и принудно извршење

1. Одлуке које усвоји Европска комисија о изрицању новчаних обавеза за правна или физичка лица а не држави у вези са било којим одштетним захтевом насталим на основу Програма биће извршене у Србији. Таквој одлуци прилаже се налог за извршење, без икаквих других формалности осим провере веродостојности одлуке од стране националног органа који је за ову сврху именовала Влада Србије. Влада Србије о свом именованом националном органу обавештава Комисију и Суд правде Европске уније. У складу са чланом 4. овог Анекса, Европска комисија има право да о датим одлукама које се могу спровести непосредно обавештава лица са пребивалиштем у Србији и правна лица основана у Србији. Извршење ће се спровести у складу са законима и процедурама Србије.

2. Пресуде и налози Суда правде Европске уније дати током примене арбитражне одредбе садржане у уговору или споразуму у вези са програмима, активностима, акцијама или пројектима Европске уније извршене су у Србији на исти начин као и одлуке Европске комисије наведене у ставу 1.

3. Суд правде Европске уније има надлежност да преиспита законитост одлуке Комисије наведене у ставу 1. и да обустави њено извршење. Међутим, судови у Србији имају надлежност над жалбама о неправилностима у поступку принудног извршења.

Члан 4.

Комуникација и размена информација

Институције и органи Европске уније укључени су у спровођење Програма или који контролишу дати програм, имају право на непосредну комуникацију, између осталог и путем система за електронски размену, са сваким физичким лицем са пребивалиштем у Србији или сваким правним лицем основаним у Србији које прима средства Европске уније, као и са трећим странама укљученим у спровођење фондова Европске уније са пребивалиштем или основаним у Србији. Дата лица, субјекти и стране могу да поднесу непосредно институцијама и органима Европске уније све релевантне информације и документацију коју су у обавези да доставе на основу законодавства Европске уније које важи за програм Европске уније и уговора или споразума закључених ради спровођења датог програма.

AGREEMENT

between the European Union and the Republic of Serbia on the participation of the Republic of Serbia in the Union programme Citizens, Equality, Rights and Values

The European Commission (hereinafter referred to as 'the Commission'), on behalf of the European Union,

of the one part,

and

the Government of the Republic of Serbia (hereinafter referred to as 'Serbia') on behalf of the Republic of Serbia,

of the other part,

hereinafter referred to as 'the Parties'

WHEREAS the Framework Agreement between the European Community and Serbia and Montenegro on the general principles for the participation of Serbia and Montenegro in Community Programmes¹ stipulates that the specific terms and conditions regarding the participation of Serbia in each particular programme, in particular the financial contribution payable, are to be determined by agreement, in the form of a Memorandum of Understanding² between the Commission, and the competent authorities of Serbia;

¹ OJ L 192, 22.7.2005, p. 29

² 'This Agreement constitutes and has the same legal effects as a Memorandum of Understanding stated under the Framework Agreement on terms and conditions on participation in Community programmes.'

WHEREAS the Union Citizens, Equality, Rights and Values Programme (hereinafter referred to as 'the Programme') was established by Regulation (EU) 2021/692 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing the Citizens, Equality, Rights and Values Programme and repealing Regulation (EU) No 1381/2013 of the European Parliament and of the Council and Council Regulation (EU) No 390/2014 (hereinafter referred to as "Regulation (EU) 2021/692")³;

WHEREAS the specific terms and conditions of the association should be determined by an international agreement between the Union and the associated country;

SHARING the general objective of the Programme, which is to protect and promote rights and values as enshrined in the EU Treaties, the Charter of the Fundamental Rights of the EU and the applicable international human rights conventions, in particular by supporting civil society organisations and other stakeholders active at local, regional, national and transnational level, and by encouraging civic and democratic participation, in order to sustain and further develop open, rights-based, democratic, equal and inclusive societies which are based on the rule of law.

RECOGNISING the general principles as set out in Regulation (EU) 2021/692;

CONSIDERING that as key partners, adherence of associated countries to the objectives of the Programme should be sought and that according to Regulation (EU) 2021/692, third countries should aim to participate fully in the Programme; nevertheless as specified by Article 14 paragraph 2 (a) (ii) of that Regulation, a third country associated to the Programme is eligible, except as regards the specific objective referred to in point (a) of Article 2(2), (Union values strand);

CONSIDERING that the common goals, values and strong links of the Parties in the field of democratic engagement and citizens participation in the past through participation in the Europe for Citizens Programme and the Rights, Equality and Citizenship Programme;

RECOGNISING the common desire of the Parties to further develop, strengthen, stimulate and extend their relations and cooperation in the field of equality, rights and gender equality, citizens democratic participation, rights and prevention and fight against gender based and all forms of violence against children, young people and other groups at risk;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Scope of the association

1. Serbia shall participate as associated country in and contribute to all strands of the

³ OJ L 156, 05.05.2021, p. 1.

Programme referred to in Article 2 of Regulation (EU) 2021/692 of the European Parliament and of the Council, except as regards the specific strand on Union values referred to in point (a) of Article 2(2) of that Regulation, in its most up-to-date version.

Article 2

Terms and conditions of participation in the Programme

1. Serbia shall participate in the Programme in accordance with the conditions laid down in the Framework Agreement covering Serbia's participation in any Union Programme and under the terms and conditions set forth in this Agreement, in the legal act referred to in Article 1 of this Agreement, as well as in any other rules pertaining to the implementation of the Programme, in their most up-to-date versions.
2. Unless otherwise provided for in the terms and conditions referred to in paragraph 1 of this Article, legal entities established in Serbia may participate in actions of the Programme under conditions equivalent to those applicable to legal entities established in the Union, including respect for EU restrictive measures⁴.
3. Representatives of Serbia shall have the right to participate as observers in the committee referred to in Article 22 of Regulation (EU) 2021/692, without voting rights and for points which concern Serbia. The committee shall meet without the presence of the representatives of Serbia at the time of voting. Serbia will be informed of the result.
4. Travel costs and subsistence expenses incurred by representatives and experts of Serbia for the purposes of taking part as observers in the work of the committee referred to in Article 22 of Regulation (EU) 2021/692, or in other meetings related to the implementation of the Programme, shall be reimbursed by the European Union on the same basis as and in accordance with the procedures in force for representatives of the Member States of the European Union.
5. The Parties shall make every effort, within the framework of the existing provisions, to facilitate the free movement and residence of participants in the activities covered by this Agreement and to facilitate cross-border movement of goods and services intended for use in such activities.
6. Serbia shall take all necessary measures, as appropriate, to ensure that goods and services, purchased in Serbia or imported into Serbia, which are partially or entirely financed pursuant to the grant agreements and/or contracts concluded for the realisation of the activities in accordance with this Agreement, are exempted from customs duties, import duties and other fiscal charges, including the VAT, that are applicable in Serbia.

⁴ The EU restrictive measures are adopted pursuant to Article 29 of the Treaty on the European Union or Article 215 of the Treaty on the Functioning of the European Union.

7. English shall be used for the procedures related to requests, contracts and reports, as well as for other administrative aspects of the Programme.

Article 3

Financial contribution

1. Participation of Serbia or Serbia legal entities in the Programme shall be subject to Serbia contributing financially to the Programme and the related management, execution and operation costs under the general budget of the Union (hereinafter referred to as the 'Union budget').

2. The financial contribution shall take the form of the sum of:

- a) an operational contribution; and
- b) a participation fee.

3. The financial contribution shall take the form of an annual payment made in one instalment, and in accordance with the call for funds request and shall be due no later than 45 days after the date of the call.

4. The operational contribution shall cover operational and support expenditure of the Programme and be additional both in commitment and payment appropriations to the amounts entered in the Union budget definitively adopted for the Programme.

5. The operational contribution shall be based on a contribution key defined as the ratio of the Gross Domestic Product (GDP) of Serbia at market prices to the GDP of the Union at market prices. The GDPs at market prices to be applied shall be determined by the dedicated Commission services based on the most recent statistical data available for budget calculations in the year prior to the year in which the annual payment is due. Adjustments to this contribution key are laid down in Annex I.

6. The operational contribution shall be calculated applying the contribution key, as adjusted, to the commitment appropriations entered in the Union budget definitively adopted for the applicable year for financing the Programme.

7. The participation fee shall be 4% of the annual operational contribution as calculated in accordance with paragraphs 5 and 6 of this Article and shall be phased in as set out in Annex I. The participation fee shall not be subject to retrospective adjustments or corrections.

The Union shall provide Serbia with information in relation to its financial participation as included in the budgetary, accounting, performance and evaluation related information provided to the Union budgetary and discharge authorities concerning the Programme. That information shall be provided having due regard to the Union's and Serbia's confidentiality and data protection rules and shall be without prejudice to the information which Serbia is entitled to receive under Annex II.

8. All contributions of Serbia or payments from the Union, and the calculation of amounts due or to be received shall be made in euro.

Article 4**Monitoring, Evaluation and Reporting**

1. Without prejudice to the responsibilities of the Commission, the European Anti-Fraud Office (OLAF) and the Court of Auditors of the European Union in relation to monitoring and evaluation of the Programme, the participation of Serbia in that Programme shall be continuously monitored on a partnership basis involving the Commission and Serbia.
2. The rules concerning sound financial management, including the financial control, recovery and other antifraud measures in relation to Union funding under this Agreement are laid down in Annex II.

Article 5**Final provisions**

1. This Agreement shall enter into force on the date on which the Parties have notified each other of the completion of their internal procedures necessary for that purpose.
2. This Agreement shall apply from 1 January 2023. It shall remain in force for as long as is necessary for all the projects, actions or activities financed from the Programme, all the actions necessary to protect the financial interests of the European Union and all the financial obligations stemming from the implementation of this Agreement between the Parties to be completed.
3. The Union and Serbia may apply this Agreement provisionally in accordance with their respective internal procedures and legislation. The provisional application shall begin on the date on which the Parties have notified each other of the completion of their internal procedures necessary for that purpose.
4. Should Serbia notify the Commission acting on behalf of the Union that it will not complete its internal procedures necessary for the entry into force of this Agreement, this Agreement shall cease to apply provisionally on the date of receipt of this notification by the Commission, which shall constitute the cessation date for the purposes of this Agreement.
5. The application of this Agreement may be suspended by the European Union in case of non-payment of the financial contribution due by Serbia in accordance with point II paragraph 3 of Annex I.

Suspension of the application of this Agreement shall be notified by the European Union to Serbia by a formal letter of notification which shall take effect 30 days following the receipt of this notification by Serbia.

In case the application of this Agreement is suspended, legal entities established in Serbia shall not be eligible to participate in award procedures not yet completed when the suspension takes effect. An award procedure shall be considered completed when legal commitments have been entered into as a result of that procedure.

The suspension does not affect the legal commitments entered into with the legal entities established in Serbia before the suspension took effect. This Agreement shall continue to apply to such legal commitments.

The European Union shall immediately notify Serbia once the entire amount of the financial or operational contribution due has been received by it. The suspension shall be lifted with an immediate effect upon this notification.

As of the date when the suspension is lifted, legal entities of Serbia shall be again eligible in award procedures launched after this date and in award procedures launched before this date, for which the deadlines for submission of applications has not expired.

6. Either Party may terminate this Agreement at any time by a written notification informing of the intent to terminate it.

The termination shall take effect three calendar months after the date on which the written notification reaches its addressee. The date on which the termination takes effect shall constitute the termination date for the purposes of this Agreement.

7. Where this Agreement ceases to apply provisionally in accordance with paragraph (4) or is terminated in accordance with paragraph (6), the Parties agree that:

(a) projects or actions, activities or parts thereof in respect of which legal commitments have been entered into during the provisional application and/or after the entry into force of this Agreement, and before this Agreement ceases to apply or is terminated shall continue until their completions under the conditions laid down in this Agreement;

(b) the annual financial contribution of the year N during which this Agreement ceases to apply provisionally or is terminated shall be paid entirely in accordance with Article 3.

The Parties shall settle by common consent any other consequences of termination or cessation of provisional application of this Agreement.

8. This Agreement may only be amended in writing by common consent of the Parties. The entry into force of the amendments will follow the same procedure as that applicable for the entry into force of this Agreement.

9. The Annexes to this Agreement shall form an integral part of this Agreement.

This Agreement shall be drawn up in duplicate in English and Serbian, each text being equally authentic.

Done at Brussels, this 15 day of November in the year 2023

For the Commission, on behalf of the Union, Didier Reynders

Belgrade, 24/11/2023

For the Government of the Republic of Serbia, Tomislav Žigmanov

ANNEX I: Rules governing the financial contribution of Serbia to the Citizens, Equality, Rights and Values Programme (2021-2027)

ANNEX II: Sound Financial Management

Annex I

Rules governing the financial contribution of Serbia to the Citizens, Equality, Rights and Values Programme (2021-2027)

I. Calculation of Serbia's financial contribution

1. The financial contribution of Serbia to the Programme shall be established on a yearly basis in proportion to, and in addition to, the amount available each year in the Union budget for commitment appropriations needed for the management, execution and operation of the Programme.
2. The participation fee referred to in Article 3(7) of this Agreement shall be phased in as follows:
 - 2023: 1.5%;
 - 2024: 2%;
 - 2025: 2.5%;
 - 2026: 3%;
 - 2027: 4%.
3. In accordance with Article 3(5) of this Agreement, the operational contribution to be paid by Serbia for its participation in the Programme will be calculated for the respective financial years by applying an adjustment to the contribution key.

The adjustment to the contribution key shall be:

Contribution Key Adjusted = Contribution Key × Coefficient

The coefficient used for the above calculation to adjust the contribution key shall be 0.25.

II. Payment of Serbia's financial contribution

1. The Commission shall communicate to Serbia, as soon as possible and at the latest when issuing the first call for funds of the financial year, the following information:
 - a. the amounts in commitment appropriations in the Union budget definitively adopted for the year in question for the budget lines covering participation of Serbia, in the Programme;
 - b. the amount of the participation fee referred to in Article 3(7) of this Agreement.

On the basis of its Draft Budget, the Commission shall provide an estimate of information for the following year under points (a) and (b) as soon as possible, and, at the latest, by 1 September of the financial year.

2. The Commission shall issue, at the latest in April of each financial year, a call for funds to Serbia corresponding to its contribution under this Agreement.

Each call for funds shall provide for the payment of Serbia's contribution not later than 45 days after the call for funds is issued.

For the first year of implementation of this Agreement, the Commission shall issue a single call for funds, within 60 days of the signature of this Agreement.

3. Serbia shall pay its financial contribution under this Agreement in accordance with point II of this Annex. In the absence of payment by Serbia by the due date, the Commission shall send a formal letter of reminder.

Any delay in the payment of the financial contribution shall give rise to the payment of default interest by Serbia on the outstanding amount from the due date.

The interest rate for amounts receivable not paid on the due date shall be the rate applied by the European Central Bank to its principal refinancing operations, as published in the C series of *the Official Journal of the European Union*, in force on the first calendar day of the month in which the due date falls, increased by three and a half percentage points.

In case the delay in the payment of the contribution is such that it may significantly jeopardise the implementation and management of the Programme, participation of Serbia in the Programme will be suspended by the Commission following the absence of payment 20 working days after a formal letter of reminder, without prejudice to the Union's obligations according to grant agreements and/or contracts already concluded pertaining to the implementation of the indirect actions for which Serbia was selected.

Annex II**Sound Financial Management****Protection of financial interests and recovery****Article 1****Reviews and audits**

1. The European Union shall have the right to conduct, in accordance with the applicable acts of one or more Union institutions or bodies and as provided in relevant agreements and/or contracts, technical, scientific, financial, or other types of reviews and audits on the premises of any natural person residing in or any legal entity established in Serbia and receiving European Union funding, as well as any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Serbia. Such review and audits may be carried out by the agents of the institutions and bodies of the European Union, in particular of the European Commission and the European Court of Auditors, or by other persons mandated by the European Commission.
2. The agents of the institutions and bodies of the European Union, in particular of the European Commission and the European Court of Auditors, and the other persons mandated by the European Commission, shall have appropriate access to sites, works and documents (both in electronic and paper versions) and to all the information required in order to carry out such audits, including the right of obtaining a physical/electronic copy of, and extracts from, any document or the contents of any data medium held by the audited natural or legal person, or by the audited third party.
3. Serbia shall not prevent or raise any particular obstacle to the right of entrance in Serbia and to the access to the premises of the agents and other persons referred to in paragraph 2 on the grounds of the exercise of their duties referred to in this Article.
4. The reviews and audits may be carried out, also after the suspension of application of this Agreement pursuant to its Article 5(5), the cessation of provisional application or its termination, on the terms laid down in the applicable acts of one or more European Union institutions or bodies and as provided in relevant agreements and/or contracts in relation to any legal commitment implementing the European Union budget entered into by the European Union before the date on which the suspension of application of this Agreement pursuant to its Article 5(5), the cessation of provisional application or termination of this Agreement takes effect.

Article 2

Fight against irregularities, fraud and other criminal offences affecting the financial interests of the Union

1. The European Commission and the European Anti-Fraud Office (OLAF) shall be authorised to carry out administrative investigations, including on-the-spot checks and inspections, on the territory of Serbia. These investigations shall be carried out in accordance with the terms and conditions established by applicable acts of one or more Union institutions.
2. The competent Serbian authorities shall inform the European Commission or OLAF within reasonable time of any fact or suspicion which has come to their notice relating to an irregularity, fraud or other illegal activity affecting the financial interests of the Union.
3. On-the-spot checks and inspections may be carried out on the premises of any natural person residing in or legal entity established in Serbia and receiving Union funds, as well as of any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Serbia.
4. On-the-spot checks and inspections shall be prepared and conducted by the European Commission or OLAF in close collaboration with the competent Serbian authority designated by the Serbian government. The designated authority shall be notified a reasonable time in advance of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that it can provide assistance. To that end, the officials of the competent Serbian authorities may participate in the on-the-spot checks and inspections.
5. Upon request by the Serbian authorities, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly with the European Commission or OLAF.
6. Commission agents and OLAF staff shall have access to all the information and documentation, including computer data, on the operations concerned, which are required for the proper conduct of the on-the-spot checks and inspections. They may, in particular, copy relevant documents.
7. Where the person, entity or another third party resists an on-the-spot check or inspection, the Serbian authorities, acting in accordance with national rules and regulations, shall assist the European Commission or OLAF, to allow them to fulfil their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection. This assistance shall

include taking the appropriate precautionary measures under national law, in particular in order to safeguard evidence.

8. The European Commission or OLAF shall inform the Serbian authorities of the result of such checks and inspections. In particular, the European Commission or OLAF shall report as soon as possible to the competent Serbian authority any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to their notice in the course of the on-the-spot check or inspection.

9. Without prejudice to application of Serbia criminal law, the European Commission may impose administrative measures and penalties on legal or natural persons of Serbia participating in the implementation of a programme or activity in accordance with European Union legislation.

10. For the purposes of proper implementation of this Article, the European Commission or OLAF and Serbia competent authorities shall regularly exchange information and, at the request of one of the parties to this Agreement, consult each other.

11. In order to facilitate effective cooperation and exchange of information with OLAF, Serbia shall designate a contact point.

12. Information exchanged between the European Commission or OLAF and Serbia competent authorities shall take place having due regard to the confidentiality requirements. Personal data included in the exchange of information shall be protected in accordance with applicable rules.

13. The Serbian authorities shall cooperate with the European Public Prosecutor's Office to allow it to fulfil its duty to investigate, prosecute and bring to judgment the perpetrators of, and accomplices to, criminal offences affecting the financial interests of the European Union in accordance with the applicable legislation.

Article 3

Recovery and enforcement

1. Decisions adopted by the European Commission imposing a pecuniary obligation on legal or natural persons other than States in relation to any claims stemming from the Programme shall be enforceable in Serbia. The order for enforcement shall be appended to the decision, without any other formality than a verification of the authenticity of the decision by the national authority designated for this purpose by the government of Serbia. The government of Serbia shall make known its

designated national authority to the Commission and the Court of Justice of the European Union. In accordance with Article 4 of this Annex, the European Commission shall be entitled to notify such enforceable decisions directly to persons residing and legal entities established in Serbia. Enforcement shall take place in accordance with Serbia law and rules of procedure.

2. Judgments and orders of the Court of Justice of the European Union delivered in application of an arbitration clause contained in a contract or agreement in relation to Union programmes, activities, actions or projects shall be enforceable in Serbia in the same manner as European Commission decisions referred to in paragraph 1.

3. The Court of Justice of the European Union shall have jurisdiction to review the legality of the decision of the Commission referred to in paragraph 1 and to suspend its enforcement. However, the Courts of Serbia shall have jurisdiction over complaints that enforcement is being carried out in an irregular manner.

Article 4

Communication and exchange of information

The European Union institutions and bodies involved in the implementation of the Programme, or in controls over that programme, shall be entitled to communicate directly, including through electronic exchange systems, with any natural person residing in or legal entity established in Serbia and receiving Union funds, as well as any third party involved in the implementation of Union funds residing or established in Serbia. Such persons, entities and parties may submit directly to the European Union institutions and bodies all relevant information and documentation which they are required to submit on the basis of the European Union legislation applicable to the Union programme and of the contracts or agreements concluded to implement that programme.'

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Грађани, једнакост, права и вредности, сачињеног у Бриселу, дана 15. новембра 2023. године и у Београду, дана 24. новембра 2023. године, садржан је у члану 99. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 98/06 и 115/21), који прописује да Народна скупштина Републике Србије потврђује међународне уговоре када је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања.

II. РАЗЛОЗИ ЗБОГ КОЈИХ СЕ ПРЕДЛАЖЕ ПОТВРЂИВАЊЕ СПОРАЗУМА

Државни интерес Републике Србије у приступању програму Европске уније Грађани, једнакост, права и вредности јесте обезбеђивање значајне финансијске подршке за промовисање грађанског активизма, промовисање једнакости за све и промовисање права и вредности Европске уније.

Општи циљ програма је заштита и промовисање права и вредности садржаних у Уговорима, Повељи о основним правима и у међународним конвенцијама о људским правима, нарочито кроз подршку организацијама цивилног друштва и другим актерима који су активни на локалном, регионалном, националном и транснационалном нивоу, те подстицање грађанског и демократског учешћа, ради очувања и даљег развоја отворених, демократских, равноправних и укључивих друштава утемељених на правима и владавини права. Програм посебно подстиче учешће регионалних и локалних организација цивилног друштва.

Овај програм је највећи програм до сада намењен промоцији и заштити вредности Уније: демократије, владавине права, основних права, транспарентности и доброг управљања, те тако има за циљ изградњу још демократскије Европе и подизање свести грађана/ки о правима и вредностима садржанима у основним Уговорима и Повељи ЕУ о основним правима, пружајући финансијску подршку непрофитном сектору у промоцији тих права и заједничких вредности.

У финансијском раздобљу 2021-2027, предвиђени прорачун овог програма је 1.5 милијарди ЕУР и распоређује се на 4 тематске целине:

1. Вредности Уније - унапређење основних вредности ЕУ (у овој целини учествују само чланице Европске уније);
2. Једнакост, права и родна равноправност - промовисање једнакости, права и равноправности полова;
3. Укљученост и учешће грађана - унапређење заједничке европске историје и активне грађанске партиципације - укључивање грађана у демократски и политички живот Уније;
4. Дафне - борба против свих облика насиља.

Након окончања процедура из члана 9. став 2. и члана 10. Закона о закључивању и извршавању међународних уговора („Службени гласник РС”, број 32/13), Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, у складу са чл. 11. и 12. Закона о закључивању и извршавању међународних уговора, припремило је Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Грађани, једнакост, права и вредности.

III. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Закона о потврђивању Споразума између Републике Србије и Европске уније о учешћу Републике Србије у програму Европске уније Грађани, једнакост, права и вредности предвиђа обавезу Републике Србије да на име учешћа у Програму уплати одређени износ финансијских средстава у буџет Европске уније у периоду од 2023. до 2027. године.

Средства потребна за реализацију предметног акта у 2024. години, а која подразумевају плаћање финансијске контрибуције за 2024. годину, у износу од 14.001.000,00 динара обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС”, број 92/23).

Планирање и обезбеђивање средстава у наредним годинама ће се вршити у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије и лимитима одређеним од стране Министарства финансија у поступку припреме и доношења Закона о буџету Републике Србије.